

ALLAH'IN KULUNA YÖNELMESİ*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

إِذَا قَاءَ أَحَدُكُمْ فِي صَلَاتِهِ أَوْ قَلَسَ أَوْ رَعَفَ

فَلْيُنْصِرْ فَلْيَتَوَضَّأْ ثُمَّ لِيَبْنِ

عَلَى مَا مَضَى مِنْ صَلَاتِهِ مَا لَمْ يَتَكَلَّمْ

(ض. ق. والديلمي، وابن النجار عن عائشة)

RE. 56/1 (*İzâ kâe ehadüküm fî salâtihi ev kalese ev raafe, felyensarif felyetevadda', sümme liyebni alâ mâ madà min salâtihi, mâ lem yetekellem.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Beraber bir salevât-ı şerife okuyalım:

“—Allâhümme sallî alâââ... Seyyidinâââ... Muhammedinin- nebiyyi'l-ümmiyyi ve alâ... Âlihîîî, ve sahbihîîî, ve sellim.” (3 defa)

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. Namazda Burun Kanaması

Ziyâü'l-Makdisî, Beyhakî, Deylemî ve İbnü'n-Neccâr, Hz. Aişe RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹

إِذَا قَاءَ أَحَدُكُمْ فِي صَلَاتِهِ أَوْ قَلَسَ أَوْ رَعَفَ

فَلْيُنْصَرِفْ فَلْيَتَوَضَّأْ ثُمَّ لِيَبْنِ

عَلَى مَا مَضَى مِنْ صَلَاتِهِ مَا لَمْ يَتَكَلَّمْ

(ض. ق. والديلمي، و ابن النجار عن عائشة)

RE. 56/1 (*İzâ kâe ehadüküm fî salâtihi ev kalese ev raafe, felyensarif felyetevadda', sümme liyebni alâ mâ madà min salâtihi, mâ lem yetekellem.*)

¹ Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.321, no:5429; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.255, no:3198; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.I, s.153, no:11; Deylemî, *Müsnedü'l- Firdevs*, c.I, s.306, no:1210; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.I, s.297; Hz. Aişe RA'dan.

(*Izâ kàe ehadüküm fî salâtihi*) “Sizden biri namazda iken kusarsa, (*ev kalese ev raafe*) veya burnu kanarsa: (*felyensarif felyetevadda*’ namazdan hemen ayrılın ve abdest alsın; (*sümme liyebni alâ mâ madà min salâtihi, mâ lem yetekellem*) sonra, arada konuşmamışsa namazını kıldığının üzerine tamamlasın.”

Bunlar nadirattan olan meseleler ise de bilinmesi faydadan hâlî değildir. Namaz kılarken insanın istifrâ edeceği gelir, burnu kanar yahut bir yarası olur da kanı akar, abdesti bozulur. Bu abdesti bozulan insan namazdan çıkar, fakat namazı gene namazdır ve namazdadır. Hiç kimse ile konuşmadan gider abdest alır, namazına devam eder.

Bizim camilerimizin abdest alma yerleri var. Hele Bursa Camilerinin içlerindedir şadırvanlar... Öyle bir hal olduğu vakitte dışarıya çıksın, abdestini alsın, namazını eda etsin!

Gider, abdestini tazeler, gelir. Meselâ üç rekât kılmıştı, bir rekât kalmıştı. Bir rekât daha kılar, namazı tamam olur. Konuşmamak şartıyla... Dışarıya gidip gelinceye kadar kimse ile konuşmayacak.

Mesâil-i dîniyye... Az görülen bir şeydir ama hatırdaki kalması iyidir.

İki şeyi bize hatırlatıyor:

1. Zamanı kaybetmemek. Tekrar yeniden kılabiliriz, fakat zaman kaybolur. O zamanı kaybetmemek için bir rekât kılmanın kâfi olduğunu SAS Efendimiz ifade buyurmuşlar.

Binaen aleyh, namazda vakit kaybına bu kadar dikkat edilirse, diğer zayıatlarımızı siz hesap edin! Meselâ, televizyonun karşısına geçeriz, bir saat, iki saat, belki üç saat... Uykumuz da gelmiştir ama, saatlerimizi orada nasıl öldürürüz, bilmem artık.

İnsanın en kıymetli varlığı ömrüdür. Ömür de zamana bağlıdır. Nefesler sayılıdır, nefes bitince ömür de biter. Bunun telâfisi de mümkün değildir.

Bazı zâyiatlar vardır, Allah esirgesin, hareketler oluyor, evler yıkılıyor. İnsanlar mallarını zayi ediyorlar. Vapurlar batıyor, mallar gidiyor, şu oluyor, bu oluyor. Fakat telâfisi yine mümkün... Sonradan yine kazanılabiliyor. Fakat ömrün telâfisi mümkün değil. Onun için ömrü boşa harcamamayı Cenâb-ı Hak cümlemize nasîb eylesin...

Ömrün kaybına çok acıyalım! Ömrü kaybetmemek için her fırsattan istifade etmenin çaresini arayalım!

Boş şeylerle vakit geçirmek hiç de caiz değil... Bütün dünya bu telaşın içerisinde... Allah kendisinin razı olacağı kulları arasına hepimizi kabul etsin de, vakitlerimizi zayi etmeden bütün vakitlerimizi rızâullahâ harcayan kullarından etsin...

b. Müslüman Kardeşine Merhaba Demek

Hatib-i Bağdadi, Enes ibn-i Malik RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²

إِذَا قَالَ الرَّجُلُ لِأَخِيهِ الْمُسْلِمِ مَرْحَبًا بِكَ
قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ مَرْحَبًا بِكَ وَإِذَا قَالَ
لِأَخِيهِ لَا مَرْحَبًا بِكَ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ
لَا مَرْحَبًا بِكَ إِنَّ الْعَبْدَ لَيَقْطَبُ فِي
وَجْهِ أَخِيهِ فَتَلَعْنَهُ الْمَلَائِكَةُ

(خط . عن أنس وفيه مجاشع بن عمر وأبو يوسف)

RE. 56/2 (*İzâ kàle'r-racülü li-ahîhi'l-müslimi: Merhaban bike! Kàleti'l-melâiketü: Merhaban bike! Ve izâ kàle li-ahîhi: Lâ merhaban bike! Kàleti'l-melâiketü: Lâ merhaban bike! İnne'l-abde leyaktabü fî vechi ahîhi, fetel'anühû'l-melâiketü.*)

(*İzâ kàle'r-racülü li-ahîhi'l-müslimi*) “Bir adam müslüman kardeşine, (*Merhaban bike!*) ‘Sana merhaba!’ derse, (*kàleti'l-melâiketü*) melekler de ona, (*Merhaban bike!*) ‘Sana da merhaba!’ derler.”

(*Ve izâ kàle li-ahîhi*) “Eğer kardeşine, (*Lâ merhaban bike!*) ‘Sana merhaba yok!’ derse, (*kàleti'l-melâiketü*) melekler de kendisine: (*Lâ merhaban bike!*) “Sana da merhaba yok” derler.

² Hatib-i Bağdadi, *el-Müttefik ve'l-Müfterik*, c.II, s.151, no:317; Enes ibn-i Malik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.38, no:24825; *Camiü'l-Ehâdis*, c.III, s.390, no:2427.

(*Inne'l-abde leyaktabü fî vechi ahîhi*) “Hiç şüphe yok ki, kul, mü'min kardeşinin yüzüne karşı abûs bir çehre takınırsa, (*fetel'anühû'l-melâiketü*) melekler ona lânet ederler.”

Araplar bunu çok söylerler. Köylerde de çok söylenir, her gelen birbirine merhaba der. Bunu demek çok faydalı bir şeydir:

Merhaba; “Rahat ol, emin ol, korkma; benden sana bir zarar gelmez!” demektir. O da ona:

“—Merhaba, benden de sana bir zarar gelmez!” der.

Melekler de derler ki:

“—Sana da merhaba olsun, bizim tarafımızdan...”

Eğer kardeşine merhaba demezse, melekler de derler ki, “Sana da merhaba yok! Madem ki kardeşine merhaba demiyorsun, bizden de sana merhaba yok!”

Bir kulun asık bir suratla kardeşine bakışı... Hepimiz kardeşiz ya... Kardeşinin yüzüne abus bir suratla bakışından dolayı meleklerin lânetine müstehak olur. Ne kadar acı bir şey!

Hem tatlı, hem acı... İnsanların birbirlerine sevgi ve saygı göstermelerinin lüzumudur bu... Kabahatli ise, senin kabahatin ondan daha çok... Af çok büyük bir devlettir. Kusurlu ise affet! Senin de kusurların var... Sen affedersen, Allah da senin kusurlarını affeder. Onun için, suratsız olmamalı! Maazallah...

Bazı adamlar tînet itibariyle nedense suratı asık olur. Hele bir de yüksek mevkiye geçtiyse, onun suratının asıklığı çok fenadır.

Allah kusurlarımızı affetsin... Bizi güler-yüzlülükten ayırmasın...

c. Tevbede Kararlı Olmak

Deylemî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³

إِذَا قَالَ الْعَبْدُ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ

فَقَالَهَا ثَمَّ عَادَ ثَمَّ قَالَهَا ثَمَّ

عَادَ كَتَبَهُ اللَّهُ فِي الرَّابِعَةِ مِنَ الْكَذَّابِينَ

(الديلمى عن أبى هريرة .)

RE. 56/3 (*İzâ kàle'l-abdü: Estağfiru'llàhe ve etûbü ileyh; fekàlehâ sümme àde, ketebehu'llàhu fi'r-rabiati mine'l-kezzâbîn.*)

(*İzâ kàle'l-abdü: Estağfiru'llàhe ve etûbü ileyh*) “Bir kul istiğfar ederse; ‘Ben Allah’tan bağışlanmamı istiyorum, yaptığım günahtan dönüyorum.’ derse...”

Peygamber SAS Efendimiz, “Ben günde yetmiş defa istiğfar ederim!” diyor. Siz de deyin!

³ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.287, no:1125; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.228, no:10290; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.396, no:2440.

“—Ne kadar?”

“—Yüz kere...”

Her müslüman günde yüz kere, (*Estağfiru’llâh... Estağfiru’llâh... Estağfiru’llâh...*) “Yâ Rabbi, ben senden mağfiret taleb ederim... Yâ Rabbi, ben senden mağfiret taleb ederim... Yâ Rabbi, ben senden mağfiret taleb ederim... Beni affeyle...” desin!

Arkasından, (*Estağfiru’llâhe’llezî lâ ilâhe illâ hû, el-hayye’l-kayyûme ve etûbü ileyh*)’i ilâve ederse daha iyi, “(*Estağfiru’llâh, ve etûbü ileyh*) derse, (*fekâlehâ sümme âde*) bunu dedikten sonra yine kabahat yaparsa...” Kabahati tekrarlardı. Bir günah işlemiştii, günahına tevbe etti, pişman oldu, fakat nefis ona yine o günahı işletti. (*Sümme kâlehâ estağfiru’llâh*) Sonra istiğfar etti, (*sümme âde*) Sonra tekrar aynı günahı işledi.”

(*Ketebehu’llâhu fi’r-râbiati mine’l-kezzâbîn*) “Dördüncüsünde, bu yalancılar arasına yazılır. ‘Sen demek ki yalancısın, tevbe edemiyorsun!’ diye.”

Buna muhaddisler demişler ki: İnsanlar iki kısımdır: Bir, zaif olanlar. İki, kavî olanlar.

Zaif olanlar, azimlerinde duramıyorlar. Artık yapmayacağım diyor ama, zaafiyeti dolayısıyla yine yapıyor. Bu tekrarı yapmamak büyüklük alâmetidir.

İsrar diyorlar, günaha devam etmek... Sigara içiyor, içki içiyor, Sonra pişman oluyor, tevbe ediyor. Tevbe edenler, hatalarında ısrar etmiş sayılmaz. Çünkü her kabahatin arkasından tevbe ediyor.

Ufak günahlarda böyle olduğu gibi, istiğfarla da günahlar büyük olmaz.

d. Tesbih ve Tahmidin Önemi

Deylemî. Ebü'd-Derdâ RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴

إِذَا قَالَ الْعَبْدُ سُبْحَانَ اللَّهِ قَالَ اللَّهُ

صَدَقَ عَبْدِي سُبْحَانِي وَ

بِحَمْدِي لَا يَنْبَغِي التَّسْبِيحُ إِلَّا لِي

(الديلمى عن أبي الدرداء)

RE. 56/4 (*İzâ kàle'l-abdü: Sübhàna'llàh! Kàle'llàhu: Sadaka abdî, sübhànî ve bi-hamdî, lâ yenbağî't-tesbîhu illâ lî.*)

(*İzâ kàle'l-abdü: Sübhàna'llàh*) “Kul ‘Sübhàna'llàh’ dediği zaman, (*Kàle'llàhu: Sadaka abdî*) Allah-u Teâlâ buyurur ki: ‘Benim kulum doğru söyledi. (*Sübhànî ve bi-hamdî*) Ben tesbih olunan, hatalardan, kusurlardan münezze olan bir Allahım! Hamd bana yakışır, tesbih de bana yakışır. (*Lâ yenbağî't-tesbîhu illâ lî*) Benden başkasına hamd ve tesbih edilmez.’ buyurur.

Onun için, biz ne kadar çok tesbih edersek, ne kadar çok tahmid edersek, sevabımız o kadar çok olur. Hiç olmazsa namazlarımızın

⁴ *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.466, no:2026; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.396, no:2443.

arkasından 33 defa *Sübhàna'llàh*, 33 defa *El- hamdü li'llâh*, 33 defa da *Allàhu ekber* diyoruz ama diğer zamanlarımızda da bunları yine dilimizden eksik etmemeliyiz. Yalnız namazların arkasına bırakmamamız lâzım!

Tesbihlerimiz, tahmidlerimiz ne kadar çok olursa, sevaplarımız da o nisbette çok olur. Sevaplarımızın nisbetinde de ahiretteki mükâfatımız o derecede yüksek olur.

e. *Lâ ilâhe illa'llàh*'ın Tesiri

Deylemî. Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵

إِذَا قَالَ الْعَبْدُ الْمُسْلِمُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ خُرِقَتْ
السَّمَاوَاتُ حَتَّى تَقِفَ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ فَيَقُولُ
أُسْكِنِي فَيَقُولُ كَيْفَ أُسْكِنُ وَلَمْ يَغْفِرْ
لِقَائِلِي فَيَقُولُ مَا أَجْرَيْتُكَ عَلَى لِسَانِهِ
إِلَّا وَقَدْ غَفَرْتُ سَلَهُ

(الديلمى عن أنس)

⁵ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.285, no:1119; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.48, no:135; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.III, s.396, no:2442.

RE. 56/5 (*İzâ kâle'l-abdü'l-müslimü: Lâ ilâhe illa'llâhu; hurikatü's-semâvâtü, hattâ takıfe beyne yedeyi'llâhi, feyekülü: Üskünî! Feyekülü: Keyfe üskünü velem yağfir li-kâilî? Feyekülü: Mâ ecreytüke alâ lisânihî, illâ vekad gafertü lehû.*)

(*İzâ kâle'l-abdü'l-müslimü: Lâ ilâhe illa'llâhu*)
“Bir müslüman kul diyor ki: *Lâ ilâhe illa'llâh...*”
Bu büyük bir kelimedir. (*Hurikatü's-semâvâtü*)
Bu kelime ağzımızdan çıkınca göklere gider.
Bunun önüne geçilmez, yarar gider. (*Hattâ takıfe beyne yedeyi'llâhi*) Cenâb-ı Hakk'ın huzurunda durur. Ama bir heyecan ve titreme ile... (*Feyekülü: Üskünî!*) Cenâb-ı Hak ona, “Sakin ol!” diye buyurur.”

(*Feyekülü: Keyfe üskünü velem yağfir li-kâilî?*)
Bunun üzerineo kelime-i tevhid: Nasıl sakin olayım, beni diyen zat affolmadı ki!” diyerek özür beyan ediyor Cenâb-ı Hakk'a...

(*Feyekülü*) Cenâb-ı Hak da ona buyurur ki: (*Mâ ecreytüke alâ lisânihî, illâ vekad gafertü lehû*)
“Bu *kelime-i tayyibe* kimin ağzından çıkarsa, ben onu mağfiret ederim.”

Onun için, dilimizi buna alıştırmalı, hiç olmazsa günde en az yüz kere, (*Lâ ilâhe illa'llâh*) demeli! Sabahleyin, akşamleyin, yatmadan evvel bunu çekmeli!

Acele çekme ile, ağır ağır çekme arasında fark vardır. Maksad olan ağır ağır, düşününe düşününe söylemeli!

“—Ben huzur-u Rabbi’l-âlemîn’deyim, onu tevhid ediyorum diye düşünmek lâzım!

Onun için diyorlar ki:

“—Peygamberler Allah’ın varlığını bildirmek için bize gelmediler. Bu kadar peygamber geldi, yirmi dört bin peygamber geldi; bize, ‘Allah vardır, bilin!’ diye gelmediler...”

Niçin? Herkesin aklı Allah’ı bilmeye kâfidir. Varlığın sahibi Allah’tır. Nereden anlayacak? Koskoca alem, elbette bir icad edicisi var... Şu ufacık eşya kendiliğinden olmuyor, bir yaparı oluyor da, şu koskoca, akıllarımızın eremediği kadar genişlikteki alem kendi kendine olsun olur mu? Elbette olmaz!

Demek ki bunu yaratan Allah’tır. Şu ufacık aklımız bunu idrake kâfidir. Bazı münkirler var, Allah’ı inkâr ederler, onların mutlaka aklı yoktur. Yahut aklı donmuştur. Dinsiz olan kimler varsa, aklı yoktur, delidir onlar.

Delinin kırk çeşidi var diyorlar, bir çeşidi de bu Allah’sızlardır. Düşünmekten mahrum, kafası, zekâsı işlemeyen zavallılardır. Yoksa insan düşününce Allah’ı bulur.

Allah’ı tanıtmak için gelmemiş peygamberler, *tevhid* için, Allah’ın bir olduğunu anlatmak için gelmişlerdir. Yâni, Allah birdir, onu tevhid edeceğiz.

Onun için çok dikkat edip, hiç olmazsa her gün yüz kere, diyebilirse bin kere (*Lâ ilâhe illa’llâh*) demeli!

Bunun fadâili çok büyüktür. Niçin? Dayancın Allah, istediğin kadar Allah'a dayan! Allah'a dayandığın kadar, işinde kuvvetli olursun.

Onun için, dinsizlerin dayancı yoktur. Dinsiz çabuk yıkılır. Ne kadar büyürse büyüsün, o büyüklüğü onu yıkılmasının alâmetidir, yıkılacaktır.

f. Kardeşine Düşmanımsın Demek

Harâitî, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁶

إِذَا قَالَ الرَّجُلُ لِأَخِيهِ أَنْتَ لِي عَدُوٌّ فَقَدْ

بَاءَ أَحَدُهُمَا بِإِثْمِهِ إِنْ

كَانَ كَذَلِكَ وَإِلَّا رَجَعَتْ عَلَى الْأَوَّلِ

(الخرائطي عن ابن عمر)

RE. 56/6 (*İzâ kâle'r-racülü li-ahîhi: Ente lâ adüvvün! Fekad bâe ehadühümâ bi-ismihî, in kâne kezâlike ve illâ raceat ale'l- evvel.*)

(*İzâ kâle'r-racülü li-ahîhi*) “Bir adam kardeşine kızmış, (*Ente lâ adüvvün*) ‘Sen benim düşmanımsın!’ derse ve dediği doğruysa, (*fekad bâe ehadühümâ bi-ismihî*) bunların

⁶ Harâitî, *Mesâviü'l-Ahlâk*, c.I, s.22, no:19; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.660, no:8386; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.390, no:2426,

ikisinden biri günaha müstehak olur. (*In kâne kezâlike ve illâ raceat ale'l-evvel*) Aksi halde, aslında aralarında bir düşmanlık yoksa, kardeşine suizan etmektedir ve o sözün günahı ilk söyleyene aittir.”

Bazen de adam kardeşine, “Sen gâvursun!” diyor. Bu iki şeyden birisine delâlet eder: Ya o adam hakikaten gâvurdur. Gâvur değilse vebal söyleyenin olur, gâvurluk gene söyleyene döner.

Onun için dilimizi kat’iyyen böyle kötü sözlere alıştırmamalı! Kardeşimize kızdık, döğüştüğ, ne olursa olsun, böyle kötü söz ağızdan çıkarmamalı!

g. Fâtiha’dan Sonra Âmîn Denmesi

Buhârî, Müslim ve Neseî, Ebû Hüreyre RA’dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷

إِذَا قَالَ أَحَدُكُمْ فِي الصَّلَاةِ آمِينَ وَقَالَتْ

الْمَلَائِكَةُ فِي السَّمَاءِ آمِينَ فَوَافَقَ

إِحْدَاهُمَا الْآخَرَى غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ

(خ. م. ن. عن أبي هريرة)

RE. 56/7 (*İzâ kâle ehadüküm fi’s-salâti; Âmîn! Ve kâleti’l- melâiketü fi’s-semâi: Âmîn! Fevâfeka ihdâhüme’l-uhrâ, gufira lehû mâ tekaddeme min zenbihî.*)

(*İzâ kàle ehadüküm fi's-salâti; Âmîn!*) “Sizden biri namazda ‘Âmin!’ dediğinde, (*Ve kàleti'l-melâiketü fi's-semâi: Âmîn!*) melekler de göklerde ‘Âmîn” derler. (*Fevâfeka ihdâhüme'l*) Bu âminler birbirine tevafuk ettiğinde, (*gufira lehû mâ tekaddeme min zenbihî*) o kimsenin geçmiş günahları mağfiret olunur.”

Namazı durduk, hoca efendi Fatiha’yı okudu, (*Vele'd-dâllîn*) dedi. Hepimiz arkadan “Âmîn” diyoruz. Şâfîler seslerini yükselterek “Âmîn” derler. Biz içimizden deriz. Bu dememiz dolayısıyla göklerdeki melekler de “Âmîn” derler.

Ta Ankara’da Radyo evinde veya Televizyon binasında söylüyor da biz de dinliyoruz ya... Bazen Amerika’da konuşanı da dinliyoruz. Arabistan’ınkini de duyuyoruz. O orada, biz burada...

Bizim kelimelerimiz de göklere gidiyor. (*Vele'd-dâllîn*) dediğimizde göklerdeki melekler de “Âmîn” diyorlar. Ne büyük nimettir bu!

Onların “Âmîn”i ile bizim “Âmîn”imiz denk geldi miydi birbirine, geçmiş günahların hepsi mağfiret olunur.

⁷ Buhârî, *Sahîh*, c.III, s.246, no:739; Müslim, *Sahîh*, c. II, s.380, no:619; Neseî, *Sünen*, c.III, s.499, no:921; Mâlik, *Muvatta'*, c.II, s.120, no:291; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.322, no:1002; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.432; Ebû Hüreyre RA’dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII. s.446, no:19712; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.385, no:2415.

Eski adam itiraz edebilirdi, ne bilsin radyo yok, televizyon yok; “Bu ses nasıl gider?” diye düşünürdü. Bugün buna itiraz etmek kimsenin hakkı değil!

h. Kardeşimiz İçin En Güzel Dua

Abdü'r-Rezzak, Harâitî ve Hatîb-i Bağdâdî, Ebû Hüreyre RA'dan; Hatîb-i Bağdâdî, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁸

إِذَا قَالَ الرَّجُلُ لِأَخِيهِ جَزَاكَ اللَّهُ
خَيْرًا كَثِيرًا فَقَدْ أَبْلَغَ فِي الثَّنَاءِ

(عب. وابن منيع، والخراطي، خط. بر. عن أبي هريرة؛ خط. عن ابن عمر)

RE. 56/8 (*İzâ kâle'r-racülü li-ahîhi: Cezâke'llàhu hayran kesîran; fekad ebleğa fi's-senâi.*)

(*İzâ kâle'r-racülü li-ahîhi*) “Adam kardeşine, (Cezâke'llàhu hayran kesîrâ) ‘Allah seni çok

⁸ Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.415, no:1418; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.IX, s.70, no:27049; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.II, s.216, no:3118; Taberânî, *Dua*, c.I, s.539, no:1929-1931; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.II, s.28, no:1040; *Müsnedü'l-Hâris*, c.III, s.461, no:903; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV, s.266, no:6758; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.319;

Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.X, s.282, no:5400; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XXXV, s.339; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.523, no:1682; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.391, no:2428.

hayırlarla mükâfatlandırırsın!’ derse, (*fekad ebleğa fi’s-senâi*) onu senâ etmekte, duada en yüksek dereceye çıkmış olur.”

Kardeşin sana bir iyilik yaptı. Ona karşılık, (*Cezâke’llàhu hayran kesîrâ*) de! Bu onun sana yaptığı iyiliğin karşılığıdır. Bundan daha iyi senâ olmaz.

Biz de küçüklüğümüzde hocalarımızın elini öpünce, onlar da bize böyle derlerdi. İşte o senânın bugünkü mükâfâtı bu! Allah cümlesinden ve cümlemizden razı olsun...

Biz de kardeşlerimizden gördüğümüz iyiliklere karşı bu duayı unutmayalım: (*Cezâke’llàhu hayran kesîrâ*) “Hayr-ı kesîr ile Allah seni mükâfatlandırırsın!”

i. Kardeşine Kâfir Demek

Taberânî, Abdullah ibn-i Ömer RA’dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁹

إِذَا قَالَ الرَّجُلُ لِأَخِيهِ يَا كَافِرُ فَقَدْ بَاءَ بِهَا
أَحَدُهُمَا إِنْ كَانَ الَّذِي قِيلَ لَهُ كَافِرًا
فَهُوَ كَافِرٌ وَإِلَّا رَجَعَتْ إِلَى مَنْ قَالَ

(طب. عن ابن عمر)

RE. 56/9 (*İzâ kâle’r-racülü li-ahîhi: Yâ kâfir! Fekad bâe ehadühümâ; in kâne’llezî kîle lehû kâfiren, fehüve kâfirun; ve illâ raceat ilâ men kâle.*)

(*İzâ kâle'r-racülü li-ahîhi: Yâ kâfir!*) “Adam kardeşine, ‘Ey kâfir!’ derse, (*fekad bâe ehadühümâ*) onlardan biri bu söze müstehak olur. (*İn kâne'llezî kîle lehû kâfiren, fehüve kâfirun*) Kendisine ‘Kâfir!’ denilen kimse gerçekten öyleyse, o kâfirdir. (*Ve illâ raceat ilâ men kâle*) Aksi halde o söz geri döner, söyleyen kimseye rücû eder.”

j. Herkesin İyiliğini İstemek

İmam Mâlik, Ahmed ibn-i Hanbel, Müslim ve Ebû Dâvud, Ebû Hüreyre RA’dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁰

إِذَا قَالَ الرَّجُلُ هَلَكَ النَّاسُ فَهُوَ أَهْلَكُهُمْ

(مالك، حم. م. د. عن أبي هريرة)

RE. 56/10 (*İzâ kâle'r-racülü: Heleke'n-nâs! Fehüve ehlekühüm.*) Hepimizin yaptığı hatalardan birisi.

(*İzâ kâle'r-racülü*) “Adam kendisini iyi görüyor, bakıyor ki insanlar günah içerisinde, diyor ki:

⁹ Müslim, *Sahih*, c.I, s.195, no:92; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.252, no:1842; İbn-i Munde, *Fevâid*, c.I, s.23, no:5; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.32, no:54; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.242, no:1594; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan.

¹⁰ Müslim, *Sahîh*, c.XIII, s.62, no:4755; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XIII, s.162, no:4331; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.342, no:8495; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.X, s.267, no:2109; Beyhakî, *Âdâb*, c.I, s.375, no:285; Ebû Hüreyre RA’dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.559, no:7904; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.395, no:2438.

(*Heleke'n-nâs*) “Yâ Rabbi, insanlar mahvoldu, perişan oldu.”

(*Fehüve ehlekühüm*) “Halbuki, kendisi onların en fazla helak olanı...” Böyle demekle alemin helâkini istemiş gibi oluyor. Halbuki şefkatle söyleseydi daha a'lâ olurdu.

k. Allah-u Teâlâ'nın Rahmeti Çok Geniştir

İbn-i Asâkir ve İbnü'n-Neccâr, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹¹

إِذَا قَالَ الْعَبْدُ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ
إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ غُفِرَ
لَهُ وَإِنْ كَانَ مُوَلِّيًا مِنَ الزَّحْفِ

(كر. وابن النجار عن أنس)

RE. 56/11 (*İzâ kâle'l-abdü: Estağfiru'llâh, ellezî lâ ilâhe illâ hû, el-hayye'l-kayyûme, ve etûbü ileyh; gufira lehû ve in kâne müvelliyen mine'z-zahfi.*)

(*İzâ kâle'l-abdü*) Kul (*Estağfiru'llâh, ellezî lâ ilâhe illâ hû, el-hayye'l-kayyûme ve etûbü ileyh*) derse, bunu tamamıyla söylerse,

¹¹ İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LI, s.108; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VIII, s.381, no:4489; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.480, no:2095; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.395, no:2439.

(*gufira lehû*) günahları mağfiret olur, (ve in *kâne müvelliyen mine'z-zahfi*) eğer bu kimse askerden kaçan günahkâr bile olsa...”

Askerden kaçmak günah-ı kebâirdir, büyük günahdır. Bu istiğfarı yapan, günah-ı kebâir işlemiş olsa bile, yine affolur.

“—Neden?”

“— Allah-u Teâlâ'nın rahmetine hudut yok!”

Adam 90 sene gâvurluk yapıyor. Her gün şarabını içiyor, putuna tapıyor. Sonra da, “Bu iş yanlışmış, tevbe yâ Rabbi, (*Lâ ilâhe illa'llâh, muhammedin rasûlü'llâh*)” diyor, müslüman oluyor. Cenâb-ı Hak tevbesini kabul ediyor, müslüman olmadan önceki günahlarını affediyor.

Rahmet-i ilâhî çok geniştir. Onun için yapılan kusurlardan, hatalardan dolayı ümidi kesmemek lâzım! Allah'a ilticâ etmek lâzım!

“—Yâ Rabbi, mağfiret sahibisin, kusurlarımdan dolayı beni affet!” demek lâzım!

I. Cenâb-ı Hakk'ın Lebbeyk Demesi

Beyhakî, İbn-i Asâkir ve Deylemî, Hz. Auşe RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹²

إِذَا قَالَ الْعَبْدُ يَا رَبِّ يَا رَبِّ قَالَ اللَّهُ

لَبَّيْكَ عَبْدِي سَلْ تُعْطَهُ

(ق. ك. ر. وابن أبي الدنيا في الدعاء، وأبو الشيخ عن عائشة؛ الديلمي عن جابر)

RE. 56/12 (*İzâ kâle'l-abdü: Yâ rabbi, yâ rabbi! Kâle'llâhu: Lebbeyke abdî, sel tu'tahû.*)

(*İzâ kâle'l-abdü*) “Kul dua etmesini bilmiyor, (*Yâ rabbi, yâ rabbi*) diyor.”

(*Kâle'llâhu*) “Cenâb-ı Hak ona: (*Lebbeyke abdî*) ‘Söyle kulum, ne istiyorsun? (*Sel tu'tahû*) İste, o istediğin sana verilecektir.’ buyurur.”

Allah cümlemizi affetsin... Tefvikât-ı samedâniyyesine mazhar eylesin... Allah diyen, “Yâ Rabbi!” diyen, *Lebbeyk* denilen kullarının arasına bizleri de dahil eylesin...

m. Bir Münafığa Efendim Demek

Hâkim ve Beyhakî, Büreyde RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹³

إِذَا قَالَ الرَّجُلُ لِلْمُنَافِقِ يَا سَيِّدِي
فَقَدْ أَغْضَبَ رَبَّهُ

(ك. هب. عن بريدة)

RE. 56/13 (*İzâ kâle'r-racülü li'l-münâfiki: Yâ seyyidî! Fekad ağdabe rabbehû.*)

¹² Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.286, no:1122; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.LI, s.165, no:6006; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.245, no:17273; Hz. Aişe RA'dan.

¹³ Hâkim, *Mütstedrek*, c.IV, s.347, no:7865; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.230, no:4884; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.VIII, s.499, no:1676; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.454, no:2991; Büreyde RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.170, no:861; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.III, s.395, no:2437.

(*Izâ kâle'r-racülü li'l-münâfiki*) “Her kim bir münaфіka, (*Yâ seyyidî*) ‘Ey efendim!’ diye ona bir kıymet vererekten böyle bir lakap takarsa; (*fekad ağdabe rabbehû*) Rabbini kızdırmış, gazaplandırmış olur.”

İnsanlar içerisinde kötü insanlar da vardır, onlara da münaфіk denir. İçi başka, dışı başka yâni... Dışından bakıyorsun, müslüman; içi ise Müslümanlıktan dışarıda... Buna münaфіk tabir ediliyor.

Üç alâmeti var münaфіğın:

1. Söylediğı vakitte yalan söylüyorsa,
2. Vaad ettiğini tutmuyorsa,
3. Emanete hıyanet ediyorsa, o adam münaфіktır.

Üçten birisini yapıyorsa, bir münaфіk; ikisini yapıyorsa, iki münaфіk; üçünü yapıyorsa, tam münaфіk... Alâmeti bu.

Biz bu münaфіka, (*Yâ seyyidî*) “Ey efendim!” diyoruz, münaфіk olduğunu bildiğimiz halde iltifat ediyoruz. Allah’ın gazabını celbetmiş oluruz.

Bir kere Araplarda bir adet var, seyyid kelimesini Allah’tan başkası için kabul etmezler. “Seyyid ancak Allah’tır.” derler. Biz (*Allâhümme salli alâ seyyidinâ muhammed*) deriz, onlar demez. Vahhâbîler *seyyid* lafzını kullanmazlar.

Biz de münaфіka (*Yâ seyyidî*) dersek, Rabbimizi kızdırmış oluruz. Allah affetsin...

n. Kelime-i Şehadet Getirmenin Karşılığı

İbn-i Asâkir, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁴

إِذَا قَالَ الْعَبْدُ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ قَالَ اللَّهُ

يَا مَلَائِكَتِي عَلِمَ عَبْدِي أَنَّهُ لَيْسَ لَهُ

رَبٌّ غَيْرِي أَشْهَدُكُمْ أَنِّي قَدْ غَفَرْتُ لَهُ

(كر. عن أنس)

RE. 56/14 (*İzâ kâle'l-abdü: Eşhedü en lâ ilâhe illa'llâh; kâle'llâhu: Yâ melâiketî, alime abdî ennehû leyse lehû rabbün gayrî, üşhidüküm ennî kad gafertü lehû.*)

(*İzâ kâle'l-abdü: Eşhedü en lâ ilâhe illa'llâh*) “Kul, (*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llâh*) ‘Şahitlik ederim ki Allah’tan başka ilâh yoktur.’ dediği zaman, (*kâle'llâhu*) Allah-u Teâlâ Hazretleri şöyle buyurur: (*Yâ melâiketî*) ‘Ey meleklerim, (*alime abdî ennehû leyse lehû rabbün gayrî*) bu kulum benden başka Rabbi olmadığını bildi. (*Üşhidüküm ennî kad gafertü lehû*) Siz şahid olun ey meleklerim, ben bu kulumu muhakkak mağfiret ettim.”

¹⁴ İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.VII, s.61; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.48, no:136; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.396, no:2441.

Onun için kelime-i şهادeti her gün, bhusus akşamları yatmazdan evvel tekrar tekrar söyleyerekten yatmak efdal... Tekrar tekrar söylemeyi Cenâb-ı Hak cümlemize nasîb eylesin...

o. İnsanlar Allah'ın Kuludur

Tirmizî, İbn-i Mâce ve Beyhakî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁵

إِذَا قَالَ الرَّجُلُ لِلرَّجُلِ يَا يَهُودِيٌّ فَاضْرِبُوهُ

عِشْرِينَ وَإِذَا قَالَ يَا مُخَنَّثٌ فَاضْرِبُوهُ

عِشْرِينَ وَمَنْ وَقَعَ عَلَى ذَاتِ مَحْرَمٍ فَاقْتُلُوهُ

(ت. وضعفه، ه. ق. عن ابن عباس)

RE. 56/15 (*İzâ kàle'r-racülü li'r-raculi: Yâ yahûdiyyün! Fa'dribûhü işrîne; ve izâ kàle: Yâ muhannesü! Fa'dribûhü işrîne; ve men vakaa alâ zâti mahremin, fa'ktulûhü.*)

(*İzâ kàle'r-racülü li'r-raculi: Yâ yahûdiyyün!*)
“Bir adam, bir adama ‘Ey Yahudi!’ derse, (*fa'dribûhü işrîne*) ona yirmi vurun!”

¹⁵ Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.387, no:1382; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.229, no:11580; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VIII, s.252, no:16925; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.III, s.126, no:142; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.I, s.110; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.387, no:13362; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.394, no:2436.

Öyleyse, Yahudi de olsa, bir Yahudi'ye "Ey Yahudi herif!" deme! Onun izzet-i nefsinin kırmağa hakkımız yok!

İnsanlar Allah'ın kuludur. O Yahudi'dir, o Ermeni'dir, o Rum'dur ama sahibi Allah'tır. Bütün mahlûkâtın sahibi Allah'tır. Mahlûkâtın içerisinde kedisi köpeği de var, mikrobu da içerisinde... Hepsi Allah'ın yaratması ile meydana gelmiştir.

Bugün de diyorlar ki, şu mikroplar onları öldüren ilaçlara mukavemet kazanmışlar, eski ilâçlar tesir etmiyormuş. Yeni bir ilaç lâzımmış.

Bu mikrop dediğimiz mahlûkun aklı nerede, kafası nerede, kudreti nerede? Gözümüzle göremediğimiz bu mahlûk, yapılan ilaçlara mukavemet kesb ediyor. Demek ki Allah-u Teâlâ onu o hilkatte yaratmış, o mukavemeti kendisine vermiş.

(*Ve izâ kâle: Yâ muhannes!*) "Bir adam bir adama, 'Ey muhannes!' derse, (*fa'dribûhü işrîne*) ona yirmi vurun!"

Muhannes diye, kadınlara benzeyen, edepsiz, ahlâksız gençlere diyorlar. Delikanlı bir genç, kötü bir kimse, fenalıklar yapıyor. Onun da yüzüne karşı, "Ey ahlâksız herif!" demeye hakkımız yok! Onu da rezil etmeyin! Eğer birisi derse, ona da yirmi tane dayak atın!

Bir müslüman, bu kadar edepsiz edepsizsin diyemiyor da, Allah'ın beş vakit namazını kılan müslüman kardeşine çeşit çeşit iftiralara yapıyor. Buna kaç dayak lâzım, bilmem artık.

(*Ve men vakaa alâ zâti mahremîn*) “Bir kimse mahremi olan bir kadına tasallut ederse, (*fa’ktulûhü*) o adamı katledin!”

Kocası olan bir kadına başka bir erkek tasallut ederse, onunla muamele-i cinsiyede bulunursa, onu da öldürün!

Burada mahremi olan dedi ama, mahremi olmasa da kocasız olan bir kadına tasallut etmeye kimsenin hakkı yok! Bugün şehirlerde umumhane denilen yerlerin olması çok acı...

Senin kız kardeşine, kızına böyle bir muamele olsa, taarruz edilse sen razı olur musun? Rız olmadığın halde başkasının kardeşine, kızına sen nasıl taarruz edersin, nasıl yoldan çıkarmaya çalışırsın?

ö. Kadının Mihri Kocasına Bağışlaması

Deylemî, Abdullah ibn-i Abbas RA’dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁶

إِذَا قَالَتِ الْمَرْأَةُ لِزَوْجِهَا وَهِيَ مَرِيضَةٌ
تَرَكَتُ مَهْرِي عَلَيْكَ فَإِنْ مَاتَتْ لَمْ يَكُنْ
شَيْئًا وَإِنْ عَاشَتْ فَقَدْ مَضَى مَا قَالَتْ

(الديلمى عن ابن عباس)

¹⁶ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.287, no:1128; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.617, no:46075; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.III, s.401, no:2450.

RE. 56/16 (*İzâ kâleti'l-mer'eti li-zevcihâ, ve hiye marîdatün: Terektü mehrî aleyke; fein mâtet, lem yekün şey'en; ve in àşet, fekad madà mâ kâlet.*)

(*İzâ kâleti'l-mer'eti li-zevcihâ, ve hiye marîdatün*) “Kadın hastalandı, hasta bulunduğu sırada kocasına, (*Terektü mehrî aleyke*) ‘Mihrimi sana terk ettim, istemem artık!’ demişse; (*fein mâtet, lem yekün şey'en*) sonra da ölmüşse, bu sözü muteber olmaz. (*Ve in àşet, fekad madà mâ kâlet*) Şayet yaşarsa, bu sözü geçerli olur.”

Biz evlenirken nikâh kıyarız. Hanımlarımıza iki çeşit mihir takdir edilir. Birisine mihr-i muaccel, birisine de mihr-i müeccel derler. Birisi evvelden verilen şeyler, ev eşyası, zînet eşyası gibi... Bir de borç olarak şu kadar nikâh bedeli diye 10 lira, 20 lira bir ad konur. Bu kadının hakkıdır. İstersen ilk gece sayarsın parasını eline, “Bende hakkın kalmasın!” dersin.

Fakat bunu hemen vermek bizim memleketimizde adet olmamış. O nikâhı kıyarız, fakat paralar cebimizde kalır. Hanım ölür gider, kimse de bizden mihir istemez.

Hanımlara tavsiye edilmiştir ki, beyine, “Ben sana mihir hakkımı helâl ettim.” desin. O zaman aralarında muhabbet daha ziyade olur.

Bazı insanlar da mihri yüksek fiatlarda tutarlar, o da doğru değil. Yarın bir hadise olsa da ayrılırsalar, yüksek mihirleri herkes ödeyemez ki. Ödemeyince borçlu kalır, anlaşmazlık olur.

Mehir çok az olursa, hanımdan da ayrılırsa, hanım çoluk çocuğu ile ne yiyip içecek? Ne ile geçinecek? Bu sefer perişan olur, sokaklara düşer. Bugün kadınlarımızın, kızlarımızın çoğu fabrikalarda çalışıyor. Bu çalışmaların veballeri hep bizim üzerimizdedir.

p. Amellerin Boşa Gitmesi

İbn-i Adiy ve İbn-i Asâkir, Hz. Âişe RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz ne buyurmuş:¹⁷

إِذَا قَالَتِ الْمَرْأَةُ لِرِزْوَجِهَا مَا رَأَيْتُ مِنْكَ
خَيْرًا قَطُّ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهَا

(عد. كر. عن عائشة)

RE. 57/1 (*İzâ kâleti'l-mer'etü li-zevcihâ: Mâ raeytü minke hayren kattu! Fekad habeta amelühâ.*)

(*İzâ kâleti'l-mer'etü li-zevcihâ*) “Kadın kocasına kızsâ, derse ki: (*Mâ raeytü minke hayren kattu!*) ‘Be herif! Ben senden hiç hayır görmedim! Senden asla, kat’a hiçbir hayır görmedim!’ derse... (*Fekad habeta amelühâ*) veya (*hubita amelühâ*) amelleri heba olmuş olur. Amellerini iptal etmiş olur. Yaptığı hayrât u hasenâtı sildirmiş, yok etmiş olur, kocasına böyle bir söz söylediği için.”

¹⁷ İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.LVII, s.84; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VII, s.167; Hz. Aişe RA'dan.

Câmiü'l-Ehâdîs, c.III, s.401, no:2449.

Çocuk babasına karşı hürmetkâr olacak, kadın da kocasına karşı hürmetkâr olacak. Her şey karşılıklı... Her gün yiyordu, içiyordu, üstüne başına bakıyordu. Bu sefer yapamadı.

“—Ben senden bu zamana kadar hiç hayır görmedim!” deyiverince, Cenâb-ı Hak da diyor ki:

“—Sen de iyi bir hanım değilsin! Yaptığın ameller hep boşa gitti.” diyor.

Onun için, Allah kusurlarımızı affetsin... Çocuklarımıza, bilhassa kız çocuklarına bu geçim meselesini iyi öğretmek, erkeğine karşı hürmet etmesini telkin etmek lâzım!

Meselâ şimdi en acaibi, kadın kocasına ismiyle sesleniyor:

“—Ahmet, baksana bana!”

O senin beyin, “Beyefendi!” desene!

Cemiyet de bunu normal karşılıyor; olmaz, ayıp şey!

Sen ona “Ahmet!” dersen, o da “Kadın, bana bak!” der. Sen ona, “Beyefendi!” diyeceksin, o da sana, “Hanımefendi!” diyecek.

r. İbadeti Dinlenmiş Olarak Yapmak

Abdü'r-rezzak, Ahmed ibn-i Hanbel, Müslim, Ebû Dâvud, İbn-i Mâce ve İbn-i Hibbân, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁸

إِذَا قَامَ أَحَدُكُمْ مِنَ اللَّيْلِ فَاسْتَعْجَمَ الْقُرْآنُ عَلَى
لِسَانِهِ فَلَمْ يَدْرِ مَا يَقُولُ فَلْيَنْصَرِفْ فَلْيَضْطَجِعْ

(عب. حم. م. د. ه. حب. عن أبي هريرة)

RE. 57/2 (*İzâ kàme ehadüküm mine'l-leyli, festa'ceme'l-kur'ânu alâ lisânihî, felem yedri mâ yekülü, fe'l-yensarif felyadtaci'*)

(*İzâ kàme ehadüküm mine'l-leyli*) “Sizden biriniz geceleyin uykusunu bölüp ibadete kalkarsa; (*festa'ceme'l-kur'ânu alâ lisânihî*) ama uykudan dolayı Kur'an okumak diline dolanırsa, zor gelirse, ağır gelirse, (*felem yedri mâ yekülü*) ne dediğini bilemeyecek durumda olursa, (*felyensarif*) kalksın gitsin, (*felyadtaci'*) yatağına uzansın, uyasun!”

Uykusunu alsın, rahatlasın, namazı öyle kılsın! Böyle uykulu halde, sersem sersem namaz olmaz.

¹⁸ Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.194, no:1310; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.IV, s.76, no:1116; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.IV, s.278, no:1362; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.318, no:8214; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.16, no:4507; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.20, No:8044; Abdürrezzak, *Musanef*, c.II, s.499, no:4221; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.35, no:2222; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.III, s.32, no:848; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.612, no:2811; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.406, no:2460.

s. Gece Namazına Kalkan Dişlerini Misvaklasın!

Beyhakî, Deylemî ve Ziyâü'l-Makdîsî, Câbir ibn-i Abdullah RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁹

إِذَا قَامَ أَحَدُكُمْ يُصَلِّي مِنَ اللَّيْلِ فَلْيَسْتَكْ
فَإِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا قرَأَ فِي صَلَاتِهِ وَضَعَ مَلَكٌ فَاهُ
عَلَى فِيهِ وَلَا يَخْرُجُ مِنْ فِيهِ شَيْءٌ
إِلَّا دَخَلَ فَمَ الْمَلِكِ

(هـب . والديلمى ، ض . عن جابر)

RE. 57/3 (*İzâ kàme ehadüküm yusallî mine'l-leyli, felyestek, feinne ehadeküm izâ karaa fî salâtihî, vadaa melekün fâhu alâ fîhi, ve lâ yahrucu min fîhi şey'ün illâ dehale feme'l-meleki.*)

(*İzâ kàme ehadüküm yusallî mine'l-leyli*)
“Sizden biriniz namaz kılmak için geceleyin uykusundan kalkarsa, (*felyestek*) dişlerini temizlesin, misvaklasın!” demek. Ağzı tertemiz olacak.

¹⁹ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.381, no:2117; Temmâm, *Fevâid*, c.I, s.367, no:935; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.313, no:26178; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.409, no:2470.

Arapların ceplerinde misvakları... Namaza kalkıyorlar, dişlerini misvaklıyorlar, öyle duruyorlar. Selâm veriyoruz, dişlerini misvaklıyorlar. Yatarken, kalkarken misvak kullanıyorlar.

(Feinne ehadeküm izâ karaa fî salâtihi) “Sizden biriniz ‘Allahu ekber!’ dedi, teheccüd namazına durdu, okumaya başladı. *(Vadaa melekün fâhu alâ fîhi)* Bir melek ağzını geceleyin teheccüde kalkan, Kur’an okuyan kişinin ağzına koyar.”

(Ve lâ yahrucu min fîhi şey’ün illâ dehale feme’l-meleki) “Kendi ağzından Kur’an kıraati olarak ne telaffuz etmişse, ne kelime çıkarsa meleğin ağzına gider. Melek, onun okuduğu kelâm-ı ilâhiyyeyi kapar.” Onun için siz ağzınızı temiz tutunuz.

Misvak ağzın temizliği için çok faydalıdır. Dişler sağlam olunca, mide sağlam olur. Mide sağlam olunca, vücut da sağlam olur. Dişler çürük olursa, mide hazmedemez, hasta olur insan...

Misvakı incelemişler, içinde mikropları öldürücü bir madde varmış. Tükrüğümüzde de mikropları öldüren maddeler varmış.

“—Soğan sarımsak yiyen kimse bizim camimize gelmesin!” tabiri var ya... Soğan sarımsak faydalıdır. Onu yediğimiz zaman ağzımızda bir koku oluyor ya, o koku çirkin olduğundan, “Onu yiyenler bizim mescidimize gelmesin!” tabiri var.

Bugün sigara dediğimiz bir şey var, çok da çirkin bir kokusu vardır. Vücuda çok da zararlı olduğu tesbit edilmiştir. Paramıza da ayrıca muzırdır. Böyleyken buna mübtelâ olanlar da çoktur. Benizleri sarı olur, ağızları hastalıklı olur. Vücutları hastalıklı olur.

Bir kimseye desen ki:

“—Fakir fukaraya vereceğiz, her gün bir lira at şuraya!” desek,

“—Yok yâ...” der.

Herkes verse, çok olur. Herkes bir mısır tanesi verse, bir yığın mısır olur.

Bunu sigaraya gelince veriyor da, hayra gelince kaçınıyor.

Sigaranın zararı çok! Sihhatimize de zarar verir, neslimize de zarar verir. Evladımız da hastalıklı doğar.

Ş. Toplantıda Yer Meselesi

Ahmed ibn-i Hanbel, Müslim, Ebû Dâvud, Beyhakî ve İbn-i Mâce, Ebû Hüreyre RA’dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²⁰

إِذَا قَامَ الرَّجُلُ مِنْ مَجْلِسِهِ ثُمَّ رَجَعَ إِلَيْهِ
فَهُوَ أَحَقُّ بِهِ

(حم.م.د.ق.ه.خ. في الأدب عن أبي هريرة؛ حم. عن وهب بن حنبل؛

طب.د.ه.ق. عن وهب بن حذيفة)

RE. 57/4 (*İzâ kâme’r-raculü min meclisihî, sümme racea ileyhi, fehüve ehakku bihî.*)

(*Izâ kàme'r-raculü min meclisihî*) “Bir adam bir toplantıda oturduğu yerden kalkar, bir yere giderse... (*Sümme racea ileyhi*) Sonra yerine geri dönerse, (*fehüve ehakku bihî*) o yere oturmaya o herkesten daha fazla layıktır.” Çünkü onun yeriydi. Gitti, işi vardı, işini tamamladı, geldi. Onun yerine oturmaya hakkımız yok!

t. Namazda Gözlerinizi Yummayın!

İbn-i Adiy ve Taberânî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²¹

إِذَا قَامَ الرَّجُلُ إِلَى الصَّلَاةِ فَلَا يُغْمِضُ عَيْنَيْهِ

(عد. طب. عن ابن عباس)

²⁰ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.447, no:9773; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.246, no:626; Tahavî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.III, s.285, no:1085; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.314, no:642; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.231; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.151, no:11619; Ebû Hüreyre RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.IX, s.409, no:2675; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXXI, s.126, no:6754; İbn-i Hacer, *el-İsabe*, c.VI, s.622, no:9162; Vehb ibn-i Huzeyfe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.139, no:25398; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.411, no:2475.

²¹ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.34, no:10956; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.356, no:2218; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.305, no:1205; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.237, no:2450; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.364; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.VI, s.43, no:167; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.515, no:20027; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.44, no:2549.

RE. 57/5 (*İzâ kàme'r-raculü ile's-salâti, felâ yugmid ayneyhi*)

(*İzâ kàme'r-raculü ile's-salâti*) “Adam, kişi namaza kalkarsa, (*felâ yugmid ayneyhi*) namazda gözlerini yummasın!”

Göz de secdeye bakar, o da oradan sevap alır.

u. Başkasına Ait Havluyu Kullanmayın!

Bu da Ebî Bekre RA'dan rivayet edilmiş. Beyhakî ve Tayâlisî'de var. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:²²

إِذَا قَامَ لَكَ رَجُلٌ مِنْ مَجْلِسِهِ فَلَا تَجْلِسُ فِيهِ
وَلَا تَمْسَحُ يَدَكَ بِثَوْبٍ مَنْ لَا تَمْلِكُ

(الطيالسي، ق. عن أبي بكره)

RE. 57/6 (*İzâ kàme leke raculün min meclisihî, felâ teclis fîhi; ve lâ temsah yedeke bi-sevbi men lâ temlikü*)

(*İzâ kàme leke raculün min meclisihî*) “Bir adam oturduğu yerden senin için kalkarsa, (*felâ teclis fîhi*) onun verdiği yere oturma, yâni kabul etme!”

²² Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.233, no:5693; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.117, no:871; Mizzî. *Tehzîbü'l-Cemâl*, c.XXXIV, s.33, no:7479; Ebû Bekre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.142, no:25421; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.413, no:2480.

(*Ve lâ temsah yedeke bi-sevbi men lâ temlikü*)
“Sahip olmadığın, mâlik olmadığın başkasına ait mendile, havluya elini silme!”

Ben abdest almıştım da rahmetlik babamdan mendilini istedim. Mendilini bana vermedi,
“—Üç şey emanet verilmez: Birisi silâh, birisi mendil, birisi...” dedi, birisi hatırımda kalmamış.

Silahı verirsin, gider bir vukuat yapar, sen mes’ul olursun.

ü. Camide Çakıllarla Oynamayın!

Abdü’r-rezzak, Ahmed ibn-i Hanbel, Ebû Dâvud, Tirmizî, Neseî, İbn-i Mâce, Dârimî, İbn-i Huzeyme, İbn-i Hibbân, Taberânî ve Biyhakî, Ebû Zerr-i Gıfârî RA’dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²³

إِذَا قَامَ أَحَدُكُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَإِنَّ الرَّحْمَةَ
تُوَجِّهُهُ فَلَا يَمْسَحُ الْحَصَى

(عب. حم. د. ت. حسن، ن. ه. والدارمی، خز. جب. طب. ق. ض. عن أبي ذر)

²³ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.III, s.131, no:808; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.III, s.311, no:1017; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.149, no:21368; Beyhakî, *Sünenü’l- Kübrâ*, c.II, s.284, no:3361; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.374, no:1388; Abdullah ibn-i Mübârek, *Müsned*, c.I, s.56, no:55; İbnü’l-Ca’d, *Müsned*, c.I, s.231, no:1529; *Müsnedü’l-Hamîdî*, c.I, s.70, no:128; Abdürrezzak, *Musanef*, c.II, s.38, no:2398; İbn-i Asâkir, *Mu’cem*, c.I, s.57, no:95; Tahâvî, *Müşkilü’l-Âsâr*, c.III, s.463, no:1237; Taberânî, *Müsnedü’ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.60, no:1804; Ebû Zerrî’l-Gıfârî RA’dan.

RE.57/7 (*İzâ kâme ehadüküm ile's-salâti, feinne'r-rahmete tûvâcihuhû, felâ yemsehi'l-hasâ.*)

(*İzâ kâme ehadüküm ile's-salâti*) “Sizden biriniz namaza kalktığı zaman, (*feinne'r-rahmete tûvâcihuhû*) Allah'ın rahmeti ona yönelir. (*Felâ yemsehi'l-hasâe*) O halde çakıllarla oynamasın! Yüzüne, gözüne kum bulaştı diye onlarla meşgul olmasın!”

Arabistan'da secde toprak üzerine, kum üzerine yapılırdı. Böyle halılar yoktu. İnsanın alını terler, bu kumlar, çakıllar alnına yapışır. Onları sileceğim diye uğraşma, silme onu!

v. Namazda Sakin Durun!

Hakîm-i Tirmizî, İbn-i Adiy, Ebû Nuaym ve İbn-i Asâkir Hz. Ebû Bekir RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²⁴

إِذَا قَامَ أَحَدُكُمْ فِي صَلَاتِهِ فَلْيُسْكِنِ أَطْرَافَهُ

وَلَا يَتَمَيَّلُ كَمَا تَتَمَيَّلُ الْيَهُودُ فَإِنَّ سُكُونَ

الْأَطْرَافِ فِي الصَّلَاةِ مِنْ تَمَامِ الصَّلَاةِ

(الحكيم، عد. حل. كر. عن أبي بكر)

RE. 57/8 (*İzâ kâme ehadüküm fî salâtihi, felyüskin etrâfehû, ve lâ yetemeyyel kemâ tetemeyyelü'l-yehûdü, feinne sükûne'l-etrâfi fi's-salâti min temâmi's-salâti.*)

(*İzâ kâme ehadüküm fî salâtihi. fe'l-yüskin etrâfehû*) “Sizden biriniz namaza kalktığı zaman her tarafı, her yanı sakın olsun.”

(*Ve lâ yetemeyyel kemâ tetemeyyelü'l-yehûdü*) “Yahudilerin ibadet esnasında kısırdadığı, sallandığı gibi sağınıza, solunuza, etrafınıza sallanmayın, kısırdamayın! (*Feinne sükûne'l-etrâfi fi's-salâti min temâmi's-salâti*) Çünkü namazın içinde insanın her tarafının sakın olması namazın kemâlindedir, tamamına alâmettir.”

y. Allah'ın Kuluna Yönelmesi

Dâra Kutnî, Huzeyfe RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²⁵

إِذَا قَامَ الْعَبْدُ يُصَلِّيْ أَقْبَلَ اللّٰهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَيْهِ
بِوَجْهِهِ ، فَلَمْ يَنْصَرِفْ عَنْهُ حَتَّى يَنْصَرِفَ
الْعَبْدُ أَوْ يُحْدِثَ حَدَثَ سُوءٍ

(قط . فى الأفراد عن حذيفة)

RE. 5719 (*İzâ kâme'l-abdü yusallî, akbela'llâhu azze ve celle aleyhi bi-vechihî, felem yensarif anhü hattâ yensarife'l-abdü ev yuhdise hadese sûin.*)

²⁴ İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LIX, s.290; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l- Usûl*, c.II, s.171; Hz. Ebû Bekir RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.525, no:20082; *Câmiü'l-Ehadîs*, c.III, s.403, no:2455.

²⁵ *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.506, no:19988; *Câmiü'l-Ehadîs*, c.III, s.413, no:2478.

(*İzâ kàme'l-abdü yusallî*) “Kul namaza kalktığında, (*akbela'llàhu azze ve celle aleyhi bi-vechihî*) Aziz ve Celil olan Allah vechiyle ona yönelir.”

İkbal, yani yüz yüze geliyor. Karşılama, hani bir dostumuz geldiğinde nasıl karşılıyoruz, onu kucaklaşıyoruz, karşılaşıyoruz. Dostların böyle karşılaştığı gibi...

(*Felem yensarif anhü hattâ yensarife'l-abdü*) “Kul namazdan ayrılmadıkça, (*ev yuhdise hadese sûin*) veya kendisinden fena bir hades vuku bulmadıkça ondan dönmez.”

Allah cümlemizi affetsin... Namaz kılmak kolay bir şey değil. Sen dersin ki:

“—*Allàhu ekber* derim, *Elham*'ı okurum, Zamm-ı sûre okurum, rükûya giderim, secdeye giderim... Olur bir namaz.”

Amma asıl o değil. Asıl namaz kulun Allah ile oluşu... Namaza durduktan sonra ağzın söylüyor ama, gönlün ne kadar müddet Allah ile meşgul? Gönlün başka tarafta, aklın başka tarafta... Dilin başka tarafta... Yüzümüz nasıl döndüyse kibleye, gönlümüzün de böyle dönmesi lâzım!

Gönlümüzü döndürmek de kolay bir şey değil! Nasıl ki insan bir sanatı öğrenmek için çok seneler hizmet ediyor, yoruluyor, ancak o sanatı öğrenebiliyor. Kolaycacık olmuyor.

Allah-u Teâlâ'nın divanında çok senelerden beri yatıp kalkıyoruz ama, gönlümüzü o tarafa sevk edebildiğimiz yok ki... İçi başka, dışı başka... Asıl olan gönlü uyandırıp gönlü Allah'a döndürmek. Asıl hüner burada...

Asıl hüner, vücudumuzu döndürdüğümüz gibi gönlümüzü de Allah'a döndürerekten, “*Allahu ekber!*” dedik miydi kendimizden geçmek lâzım!

Burada çok misaller vermişler. Bir adamın gayet güzel bir atı varmış. Hırsız da o atı gözetliyormuş. Adam namazda iken hırsızın atı götürdüğünü görmüş ama, Allah'a olan bağlılığından dolayı hiç alâkadar olmadan namazını tamamlamış.

Halbuki cevaz var, derhal adamın yakasına yapışacaksın. Bu bizim için böyle... Onun için atmış, bilmem neymiş;

“—Ne giderse gitsin; ben Allah'ın divanındayım, ayrılamam ondan!” diyor.

z. Uykudan Uyanınca Okunacak Dua

Taberânî, Ebu Cuhayfe RA'dan rivayet etmiş, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²⁶

إِذَا قَامَ أَحَدُكُمْ مِنْ مَنَامِهِ فَلْيَقُلْ الْحَمْدُ لِلَّهِ
الَّذِي رَدَّ فِينَا أَرْوَاحَنَا بَعْدَ إِذْ كُنَّا أَمْوَاتًا

(طب . عن أبي جحيفة)

²⁶ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.107, no:269; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.173, no:17057.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.353, no:41346; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.408, no:2467.

RE. 57/10 (İzâ kâme ehadüküm min menâmihi, feyekul: El-hamdü li'llâhi'llezî redde fînâ ervâhanâ, ba'de iz künnâ emvâten.) (İzâ kâme ehadüküm min menâmihi, feyekul) “Sizden birisi uykusundan kalktığında şöyle desin:

(El-hamdü li'llâhi'llezî redde fînâ ervâhanâ, ba'de iz künnâ emvâten) ‘Hamd olsun o Allah’a ki, biz uykuda ölümler haline geldikten sonra ruhlarımızı bize iade buyurdu.’

Burada kısacık, teferruatı dua kitaplarımızda yazılı...

aa. Giderken Selâm Vermenin Mükâfâtı

Ebü’ş-Şeyh Ebû Hüreyre RA’dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²⁷

إِذَا قَامَ أَحَدُكُمْ مِنَ الْمَجْلِسِ فَلْيَسَلِّمْ فَإِنَّهُ
يَكْتُبُ لَهُ أَلْفَ حَسَنَةٍ وَيُقْضَىٰ لَهُ أَلْفُ
حَاجَةٍ وَيَخْرُجُ مِنْ ذُنُوبِهِ كَيَوْمِ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ

(أبو الشيخ في الثواب عن أبي هريرة)

RE. 57/11 (İzâ kâme ehadüküm mine'l-meclisi, felyüsellim, feinnehû yüktebü lehû elfü hasenetin, ve yukdâ lehû elfü hâcetin, ve yahrucu min zünûbihî, keyevme veledethü ümmühû.)

²⁷ Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.145, no:25436; Câmiü'l-Ehâdis, c.III, s.407, no:2465.

(*İzâ kâme ehadüküm mine'l-meclisi*) “Sizden biriniz toplantı yerinden, başkalarıyla beraber oturduğu yerden kalktığı zaman, (*felyüsellim*) selâm versin!” Ne diyecek? En kısası; (*Es-selâmü aleyküm*) der.

(*Feinnehû yüktebü lehû elfü hasenetin*) “Çünkü, bu selâmından dolayı ona bin hasene yazılır. (*Ve yukdâ lehû elfü hâcetin*) Ve onun bin tane hâceti görülür. (*Ve yahrucu min zünûbihî*) Ve bu adam günahlarından çıkar, (*keyevme veledethü ümmühû*) annesinin onu doğurduğu gündeki gibi çıkar.”

bb. Tilâvet Secdesi ve Şeytan

Ahmed ibn-i Hanbel, Müslim, İbn-i Mâce, İbn-i Hibbân ve Beyhakî, Ebû Hüreyre RA’dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²⁸

إِذَا قَرَأَ ابْنُ آدَمَ السَّجْدَةَ فَسَجَدَ إِعْتَزَلَ
الشَّيْطَانُ يَبْكِي يَقُولُ يَا وَيْلَهُ أُمِرَ ابْنُ آدَمَ
بِالسُّجُودِ فَسَجَدَ فَلَهُ الْجَنَّةُ وَأُمِرْتُ
بِالسُّجُودِ فَأَبَيْتُ فَلِيَ النَّارُ

(حم.م.ه.حب.ق.عن أبي هريرة)

RE. 57/12 (*İzâ karae'bnü âdeme's-secdete fesece, i'tezele's- şeytânü yebkî, yekülü: Yâ veylehû umire'bnü âdeme bi's-sücûdi fesece, felehü'l-cennetü; ve ümirtü bi's-sücûdi, feasaytü feliye'n- nâru.*)

Kur'an'ımızda 14 tane secde ayeti var. Şimdi topluca Kur'an cüzleri okuyoruz da, 14 tane secde edilmesi lâzım gelirken, secde edenler olmuyor. Belki evine gittiği vakitte evinde yapar inşallah... Kur'an-ı Kerim'in sayfalarının kenarında secde ayeti diye yazılıdır. O ayetleri kim okursa, o secdeleri yapmakla mükelleftir.

(*İzâ karâe'bnü âdeme's-secdete fesece*)
“Hz. Âdem'in evlâdı cinsinden olan biz insanlardan, müslümanlardan birisi secde ayetini okuduğu zaman, (*fesece*) kalkıp secde etti mi; (*i'tezele's-şeytânu yebkî*) şeytan ağlayarak onun yanından ayrılır.”

(*Yekûlu*) Ve der ki: (*Yâ veylehû*) “Yazıklar olsun! (*Umire'bnü âdeme bi's-sücûdi fesece*) Âdemoğlu secde etmekle emrolununca, secde etti. (*Felehü'l-cennetü*) Secde ettiği için cennetlik olacak, cennete gidecek.”

(*Ve ümirtü bi's-sücûdi*) “Ben de secde etmekle emrolunmuştum, Allah bana da ‘Secde et!’ diye emretmişti. (*Feasaytü*) Ama ben dinlememiş, âsî olmuştum. (*Feliye'n-nâru*) Beni de Allah cehennemlik etti, ben cehenneme gideceğim.” diye ağlayarak gider. Kendi kendine nedametler, pişmanlıklar gösterir.”

²⁸ Müslim, *Sahîh*, c.I, s.227, no:115; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.III, s.344, no:1042; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.443, no:9711; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.180, no:1487; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.521, no:1945; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.289; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.V, s.60; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.349, no:981; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.312, no:3516; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VII, s.324, no:3834; Ebû Hüreyre RA'dan.

Bak biliyor, bildiği halde yine yapmıyor. Allah cümlemize hidayetler versin...

Şeytan Mûsâ AS'a demiş ki:

“—Rabbine söyle, ben tevbe oldum, beni affetsin!”

Mûsâ AS da demiş:

“—Yâ Rabbi, şeytan tevbe ediyor, affedilmesini istiyor.”

“—Gitsin, Adem'e secde etsin, affedeyim!” demiş.

“—Ben dirisine secde etmedim, ölüsüne mi secde edeceğim?” demiş.

İnatçı... O inat da kibirden ileri geliyor.

“—O topraktan yaratıldı, ben ateşten yaratıldım. Ateş daha üstün!” dedi. “Ben kudret sahibiyim. Nasıl olur da ayaklar altında ezilen topraktan hasıl olan varlığa secde ederim?” dedi.

Halbuki bilmiyor ki, o toprak olmasa ateş nereden olacak?

cc. Kur'an Hatalı Okunursa, Melek Düzeltir

Deylemî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²⁹

إِذَا قَرَأَ الْقَارِئُ فَأَخْطَأَ أَوْ لَحَنَ أَوْ كَانَ
أَعْجَمِيًّا كَتَبَهُ الْمَلَكُ كَمَا أَنْزَلَ

(الديلمى عن ابن عباس)

RE. 57/13 (*İzâ karâe'l-kàriu feahtaa, ev lehane, ev kâne a'cemiyyen, ketebehü'l-melekü kemâ ünzile.*)

(*İzâ karâe'l-kàriu*) “Kur’ân-ı Kerîm’i okuyan kimse Kur’ân-ı Kerîm’i okuduğu zaman, (*feahtaa*) hatalı okumuşsa, (*ev lehane*) veya harekelerini yanlış okumuşsa; (*ev kâne a'cemiyyen*) yahut acemi ise; (*ketebehü'l-melekü kemâ ünzile*) melek onun bu okuyuşunu, Kur’ân-ı Kerîm nasıl indirildiyse öyle yazar.”

Hanımlar arasında çok oluyormuş:

“—Hanım sen tecvid okumamışsın, iyi okuyamıyorsun. Böyle okunmaz, okuma artık!” diyorlarmış.

Onları okumamağa sevk ediyorlarmış. Onlar da gelip bize soruyorlar. Biz de:

“—Öyle şey olmaz, okuyun! Allah düzeltir o eksik olanlarını, melekler düzeltir. Siz gayret edin okuyun, okudukça düzelir.” diyoruz.

dd. Alimin Yöneticilere Yakın Olması

Ebü’ş-şeyh ve Deylemî. Muaz ibn-i Cebel RA’dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³⁰

²⁹ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.283, no;1137; Hz. Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Câmiü'l-Ehâdîs, c.III, s.421. no:2498.

³⁰ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.289, no:1134; Muaz ibn-i Cebel RA’dan.

Câmiü'l-Ehâdîs, c.III, s.421. no:2497.

إِذَا قَرَأَ الرَّجُلُ الْقُرْآنَ وَتَفَقَّهَ فِي الدِّينِ
ثُمَّ أَتَى بَابَ السُّلْطَانِ تَمَلُّقًا إِلَيْهِ وَطَمَعًا لِمَا
فِي يَدِهِ خَاضَ بِقَدْرِ خُطَاةٍ فِي نَارِ جَهَنَّمَ

(أبو الشيخ في الشواب، والديلمى عن معاذ)

RE. 57/16 (*İzâ karâe'r-raculü'l-kur 'âne, ve tefakkaha fi'd-dîni, sümme etâ bâbe's-sultâni temellükan ileyhi, ve tamaen limâ fî yedihî, hâda bi-kadri hutâhu fî nâri cehenneme.*)

(*İzâ karâe'r-raculü'l-kur'âne*) “Bir kimse Kur'an'ı okuduğu zaman... (*Ve tefakkaha fi'd-dîni*) Dinde de fakih olduğu, ahkâm-ı dîniyyeyi, şeriatin emirlerini, yasaklarını öğrendiği zaman...”

(*Sümme etâ bâbe's-sultân*) “Sultanın, hükümdarın sarayına kapısına gider; (*temellükan ileyhi*) ona yağ çekmek için, dalkavukluk yapmak için; (*Ve tamaen limâ fî yedihî*) Sultanın parasına puluna, hazinesine, elindeki bahşişine tamah ettiği için... ‘Bize bir iş ver, bize yardım et!’ diyerekten.”

(*Hâda bi-kadri hutâhu*) “O zaman, o yol boyunca attığı adımlar miktarınca, (*fî nâri cehenneme*) cehenneme yuvarlanır.”

Sana Allah'ın verdiği güzel Kur'an ilmi varken, sultanın kapısına nasıl gidiyorsun?

ee. Alimler Peygamberlerin Halifeleridir

Bir hadis-i şerif yazıyordum. Yazdığım hadis-i şerif şöyle:³¹

حَمَلَةُ الْعِلْمِ فِي الدُّنْيَا خُلَفَاءُ الْأَنْبِيَاءِ
وَفِي الْأَخِرَةِ مِنَ الشُّهَدَاءِ

(خط . عن ابن عمر)

RE. 276/10 (*Hameletü'l-ilmî fi'd-dünyâ hulefâü'l-enbiyâi, ve fi'l-âhireti mine'ş-şühedâi*)

Hameletü'l-ilm, hamele-i Kur'an olan alimlerdir. Hafızlar değil de alimler...

“Alim olan insan, Kur'an'ı öğrendiği vakitte dünyada peygamberlerin halifesidir.” diyor.

Yoksa bizim halife dediğimiz sultanlar değildir. Asıl halife Kur'an'ı öğrenen ve onunla amil olan alimlerdir.

Bunu yazarken aklıma geldi: Sultan Selim Mısır'ı alıncaya kadar, kim bilir ne kadar askerimiz oralarda zâyî oldu, mallar ziyan oldu? Gittik Mısır'ı zabt ettik, Peygamber SAS eşyasını, emanetleri aldık getirdik.

³¹ Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IV, s.376, no:2248; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.623, no:2881; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XII, s.143, no:11642.

El-hamdü lillâh, onlar şimdi bizim memleketimizde, iftihar ederiz. Araplar gelmişti, Hırka-i Saadet'i ziyaret ettik, ağladılar. Bizim için büyük bir devlet ama, bunlara sahip olmak halife olmaya kâfi değil... Bunlar bizimdir diyerekten, biz Peygamber SAS'in eşyasına sahibiz diyerekten onun halifesi olamayız.

Onun halifesi o ilmi tahsil edip, o ilmin yolunda yürüyenlerdir. O ilmin yolunda yürümedikçe, "Ben bu eşyalara sahibim, ben halifeyim!" demek doğru bir şey olmaz.

Onun için, enbiyalara halife olmak, vekil olmak, onların yerine kâim olmak ne devlettir! Hangi devletle değişilir.

Peygamber SAS'in halifesi dört tane: Hz. Ebû Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali... Bitti. Ondan sonra halifelik yok artık! Ondan sonra işte padişahlıktı, hükümdarlıktı geldi gitti.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³²

الْخِلاَفَةُ بَعْدِي فِي أُمَّتِي ثَلَاثُونَ سَنَةً

ثُمَّ مُلْكٌ بَعْدَ ذَلِكَ

(حم. ت. ع. ح. ب. عن سفينة)

³² Tirmizî, *Sünen*, c.VIII, s.167, no:2152; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.221, no:21978; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VII, s.83, no:6443; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.47, no:8155; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XV, s.392, no:6943; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IV, s.268; Sefîne RA'dan.

RE. 205/18 (*El-hilâfetü min ba'dî selâsüne seneh*) “Halifelik benden sonra ümmetimde otuz senedir. (*Sümme mülkün ba'de zâlike*) Ondan sonra melikler gelir.”

İki sene Ebû Bekr-i Sıddîk Hazretleri halifelik yaptı, on sene Hz. Ömer halifelik yaptı, on iki sene Hz. Osman halifelik yaptı, altı sene de Hz. Ali halifelik yaptı. Ondan sonrası cebbarlık, gaddarlık...

Allah kusurlarımızı afv ü mağfiret eylesin...

El-fâtihah!

Mehmed Zâhid KOTKU

23. 05. 1976 - İskenderpaşa Camii

[Bütün Mehmed Zahid KOTKU/ Hadis Derslerine PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

